

Psicometria

2015/2016

Codi: 102569

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2502443 Psicologia	OB	3	1

Professor de contacte

Nom: Maria Carme Viladrich Segués

Correu electrònic: Carme.Viladrich@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Equip docent

Eduardo Doval Diéguez

Juan Martín Aliaga Ugarte

Albert Espelt Hernandez

Eva Penelo Werner

Prerequisits

És altament convenient haver adquirit les competències treballades en les assignatures prèvies de l'àrea de metodologia: "Mètodes, dissenys i tècniques d'investigació" i "Anàlisi de dades" i "Models Estadístics i Psicomètrics". Per tant l'estudiant ha de ser capaç de comprendre i aplicar la metodologia emprada en la investigació en psicologia, particularment, els conceptes de mostreig i de disseny amb metodologia selectiva. Pel que fa a l'anàlisi de dades, cal que sàpiga utilitzar les tècniques bàsiques d'anàlisi descriptiva i inferencial i en especial, les tècniques de reducció de dades i d'anàlisi de la fiabilitat. Altres competències prèviament adquirides i especialment necessàries per estudiar aquesta assignatura són l'aplicació de la normativa APA pel que fa a l'escriptura de textos i de referències i també l'aplicació dels principis ètics de l'avaluació psicològica.

Objectius

L'assignatura "Psicometria" forma part de la matèria "Mètodes d'investigació i psicometria". S'imparteix en el primer semestre del tercer curs. És l'última assignatura de la matèria que es cursa. El les tres assignatures prèvies s'adquireixen els fonaments de la metodologia d'investigació i de la anàlisi de dades, des de la seva versió univariable fins la multivariable.

Els objectius formatius de l'assignatura son:

1. Conèixer els texts normatius sobre l'ús i valoració dels instruments de mesura en Psicologia
2. Analitzar les propietats psicomètriques de les mesures psicològiques.
3. Calcular e interpretar puntuacions obtingudes amb instruments de mesura en Psicologia.

S'espera que al finalitzar l'assignatura l'estudiant sigui capaç de:

1. Conèixer estratègies pertinents per a avaluar la validesa i la fiabilitat de les puntuacions dels tests
2. Conèixer les característiques dels tests que determinen i afecten a la validesa i la fiabilitat de les seves puntuacions.
3. Interpretar correctament les puntuacions que ofereixen els tests.

4. Aplicar els criteris per a seleccionar els tests i les directrius per a utilitzar-los i adaptar-los.
5. Comprendre informes científics sobre les propietats psicomètriques de les puntuacions, amb l'objectiu de seleccionar tests per a un ús correcte.
6. Utilitzar correctament el vocabulari psicomètric.

Competències

- Distingir els dissenys de recerca, els procediments i les tècniques per valorar hipòtesis, contrastar-les i interpretar-ne els resultats.
- Mantenir una actitud favorable envers l'actualització permanent a través de l'avaluació crítica de la documentació científica, valorant-ne la procedència, situant-la en un marc epistemològic i identificant-ne i contrastant-ne les aportacions en relació amb el coneixement disciplinari disponible.
- Reconèixer el codi deontològic i actuar de manera ètica.
- Reconèixer i valorar els procediments i les tècniques aplicats a la construcció i a l'adaptació d'instruments d'avaluació psicològica.
- Utilitzar les diferents tecnologies de la informació i de la comunicació amb finalitats diverses.

Resultats d'aprenentatge

1. Descriure els indicadors estadístics de fiabilitat i validesa basats en la teoria dels tests.
2. Elaborar conclusions raonades a partir dels resultats obtinguts per a cada un dels tipus d'evidències en favor de la qualitat dels instruments d'avaluació psicològica.
3. Elaborar conclusions raonades a partir dels resultats obtinguts després d'aplicar els mètodes i tècniques psicomètriques que permeten donar resposta a una hipòtesi de recerca
4. Identificar els mètodes de recerca i les tècniques d'anàlisi de dades adequats per a proporcionar cada un dels indicadors de qualitat exigibles als instruments d'avaluació psicològica.
5. Identificar els principals models i tècniques d'anàlisi psicomètric i interpretar adequadament els resultats que s'obtenen
6. Interpretar correctament els resultats que s'obtenen de l'aplicació de les proves psicomètriques presentades
7. Mantenir una actitud favorable envers l'actualització permanent a través de l'avaluació crítica de la documentació científica, valorant-ne la procedència, situant-la en un marc epistemològic i identificant-ne i contrastant-ne les aportacions en relació amb el coneixement disciplinari disponible.
8. Reconèixer el codi deontològic i actuar de manera ètica.
9. Seleccionar l'instrument d'avaluació psicològica més adequat per a resoldre problemes pràctics concrets tenint en compte els requisits de qualitat.
10. Utilitzar els criteris de puntuació i d'interpretació de les puntuacions per a extreure conclusions sobre les característiques de les persones avaluades.
11. Utilitzar les diferents tecnologies de la informació i de la comunicació amb finalitats diverses.

Continguts

Bloc temàtic 1: Introducció

1. Què és un test i per a què serveix?
2. Documentació
3. Criteris de selecció dels tests

Bloc temàtic 2: Interpretació de les puntuacions

1. Com s'han d'interpretar les puntuacions d'un test?
2. Transformacions de les puntuacions
3. Comunicació de les puntuacions de les persones en els tests

Bloc temàtic 3: Validesa

1. Definició de validesa

2. Contingut dels tests
3. Processos de resposta
4. Estructura interna dels tests
5. Relació amb altres variables
6. Conseqüència de l'avaluació
7. Aspectes a considerar per a l'avaluació de la validesa

Bloc temàtic 4: Fiabilitat

1. Definició de fiabilitat
2. Teories psicomètriques per a l'estudi de la fiabilitat
3. Dissenys per a l'avaluació de la fiabilitat
4. Estimació de les puntuacions
5. Aspectes a considerar per a la avaluació de la fiabilitat

Bloc temàtic 5: Equitat

1. Definició d'equitat
2. Maneres de comprovar l'equitat dels tests

Metodologia

En aquesta assignatura proposem diferents activitats basades en metodologies d'aprenentatge actiu centrades en l'estudiant. D'aquesta forma es perfila un plantejament "híbrid" en el que combinem tècniques didàctiques tradicionals amb altres recursos encaminats a fomentar l'aprenentatge significatiu i cooperatiu.

1. Dirigides (25% ECTS)

1.1. Conferències: Classe magistral en aula de gran capacitat amb suport multimèdia (6%).

1.2. Seminaris: plantejament i resolució de diferents casos pràctics de caràcter psicomètric. Aquestes sessions es realitzaran en seminaris i aules equipades amb ordinadors. (19%).

2. Supervisades (10% ECTS)

2.1. Tutories (presencials i virtuals) amb els professors per a la resolució de dubtes (10%).

3. Autònomes (55% ECTS)

3.1. Selecció de material psicomètric per a preparar els blocs temàtics teòrics (5%).

3.2. Lectura crítica del material anterior (10%)

3.3. Resolució de problemes autònoms (10%)

3.4. Activitats cooperatives d'aprenentatge (5%)

3.5. Participació en fòrums de debat virtuals (5%)

3.6. Estudi reflexiu i integració de la matèria (20%)

4. Avaluació (10% ECTS)

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			

Conferències	9	0,36	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Seminaris	26,5	1,06	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Tipus: Supervisades			
Tutories presencials i virtuals	15	0,6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10
Tipus: Autònomes			
Activitats cooperatives d'aprenentatge	10,5	0,42	1, 2, 3, 4, 5, 6, 10
Estudi reflexiu e integració de la matèria	34	1,36	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10
Lectura crítica de material psicomètric	19	0,76	1, 2, 3, 4, 5, 6, 9, 10
Participació en fòrums de debat virtuals	7,5	0,3	1, 4, 5, 6, 10
Resolució de problemes plantejats	15	0,6	2, 3, 4, 5, 6, 10
Selecció de material psicomètric per a preparar els blocs temàtics teòrics	7,5	0,3	9, 11

Avaluació

L'avaluació d'aquesta assignatura es realitza de forma continuada i té una clara funció formativa. Amb aquesta intenció s'inclou la reavaluació dins del desenvolupament normal del curs i no es contempla fer-la en cap convocatòria especial a final de curs.

Les evidències d'aprenentatge han de permetre avaluar tres grups de resultats d'aprenentatge:

1. El coneixement (E40.1), la utilització de criteris de puntuació i interpretació de les puntuacions (E40.4), la capacitat d'identificar mètodes i tècniques adequades per avaluar la qualitat de les mesures (E40.2), i la capacitat d'identificar els principals models i tècniques d'anàlisi psicomètrica i d'interpretar adequadament els resultats que s'obtenen (E39.28).
2. La selecció d'instruments d'avaluació psicològica (E40.5), l'elaboració de conclusions (E40.3), la interpretació correcta dels resultats que s'obtenen de l'aplicació de les proves psicomètriques presentades (E39.34) i l'elaboració de conclusions raonades a partir dels resultats obtinguts després d'aplicar els mètodes i tècniques psicomètriques que permeten donar resposta a una hipòtesi de recerca (E39.36).
3. Mantenir una actitud favorable vers l'actualització permanent (T05).

Les evidències d'aprenentatge s'estructuren en dos grups que anomenem PROJECTE i TEST. La nota de l'assignatura es calcula sobre 10 punts. El grup PROJECTE té un pes de 6 punts i el grup TEST té un pes de 4 punts. Una evidència no lliurada, s'avalua amb 0 punts.

El PROJECTE consisteix en posar en evidència coneixements de psicometria tot avaluant el contingut del manual d'un test, té un pes de 6 punts i inclou quatre evidències d'aprenentatge:

PROJECTE0. Presentació del document de compromís amb el projecte que inclou la inscripció al grup de treball i la descripció del manual del test escollit. L'autoria és individual i es presenta per escrit al campus virtual entre la setmana 2 i la setmana 4 del curs. Presentar-la és requisit per superar l'assignatura.

PROJECTE1. Presentació de l'esborrany de l'informe del projecte on s'inclou la valoració dels apartats corresponents al temes 1, 2 i 3 de l'assignatura. Es fa en grup i es presenta per escrit al campus virtual durant la setmana 8. Té un pes de 4 punts reavaluables que s'assignen al grup. Per tal de sumar al seu expedient personal aquests punts grupals, cada membre del grup ha de tenir al menys 1 punt en l'evidència PROJECTE3.

PROJECTE2. Presentació final de l'informe del projecte, amb la valoració de tots els apartats i la incorporació de tots els suggeriments que s'han fet a l'esborrany. Es fa en grup i es presenta per escrit al campus virtual durant la setmana 14. Es reavalua l'evidència anterior amb el mateix pes de 4 punts que s'assignen al grup. Per tal de sumar al seu expedient personal aquests punts grupals, cada membre del grup ha de tenir al menys 1 punt en l'evidència **PROJECTE3**.

PROJECTE3. Revàlida del projecte. Realització d'una prova de resposta oberta que consisteix en l'avaluació de l'informe del projecte presentat per altres companys. Es fa individualment a l'aula durant la setmana 17 i té un pes de 2 punts. Tal com s'ha dit, cal obtenir un mínim d'un punt en aquesta prova per tal d'accedir individualment a les notes del treball en grup.

Aquestes evidències les avalua el professorat responsable de cada projecte. Els informes millor avaluats en aquesta part passen a una fase de correccions per tal de ser inclosos en la base de dades d'instruments psicològics de la Facultat i ser enviats a l'editorial del manual del test si hi està interessada.

Pel que fa a l'altre grup d'evidències, el **TEST** consisteix en posar en evidència coneixements de psicometria tot contestant proves de resposta tancada amb opcions vertader/fals que poden anar complementades per una breu argumentació. En aquest grup, que inclou dues evidències, es poden acumular 4 punts. En la segona evidència es reavaluen els coneixements mostrats en la primera.

TEST1. Realització de la prova que inclou la matèria dels temes 1, 2 i 3 fins a l'apartat 3.4 de l'assignatura. Es fa individualment a l'aula durant la setmana 6.

TEST2. Realització de la prova que inclou la matèria de tots els temes de l'assignatura. Es fa individualment a l'aula durant la setmana 13. Excepcionalment, un/a estudiant que no hi hagi assistit per una causa justificada, podrà presentar aquesta evidència durant la setmana 17.

Les proves de resposta tancada es puntuen de forma automatitzada. Les argumentacions de cada estudiant les avalua el professor o professora del seu grup 1/4.

El criteri per calcular la nota acumulada en les evidències reavaluables és el següent: si la nota obtinguda en l'evidència més recent supera la nota anterior, la nota acumulada és la més recent; en canvi, si la nota obtinguda en l'evidència més recent no supera l'anterior, la nota acumulada és el promig de totes dues.

Els resultats de les evidències es comentaran de manera col·lectiva en sessions presencials, i podran ser revisats de forma personalitzada en les sessions de tutories amb el professorat.

Un/a estudiant que hagi lliurat evidències d'aprenentatge amb un pes igual o superior a 4 punts constarà com a "presentat".

Per superar l'assignatura, cal complir dos requisits dins del mateix curs acadèmic: a) Haver presentat al menys les evidències **PROJECTE0**, **TEST2**, **PROJECTE2** i **PROJECTE3** i b) Haver acumulat un mínim de 5 punts al llarg del curs, un dels quals en l'evidència **PROJECTE3**.

La gestió d'incidències amb les evidències d'aprenentatge i, especialment, la dels casos que tot i les dues reavaluacions previstes no arribin al llindar exigít es fa a través d'entrevista presencial amb el professorat.

A partir de la segona matrícula, els estudiants i les estudianten tenen les mateixes opcions que la resta.

A continuació resumim en una taula les característiques formals de l'avaluació.

Codi EV	Denominació	Pes	Format	Autoria	Via presentació	Res
P0	PROJECTE0. Presentació del document de compromís amb el projecte que inclou la inscripció al grup de treball i la descripció del manual del test escollit	a	Escrit	Individual	Virtual (moodle)	Prof

T1	TEST1. Prova de resposta tancada amb opcions vertader/fals i argumentació en frase curta (temes 1, 2 i fins a 3.4)	4 ^b	Escrit	Individual	Presencial	Prof
P1	PROJECTE1. Presentació de l'esborrany de l'informe (apartats corresponents als temes 1, 2 i 3)	4 ^{b,c}	Escrit	Grup	Virtual (Moodle)	Prof
T2	TEST2. Prova de resposta tancada amb respostes vertader/fals (tots els temes)	4 ^a	Escrit	Individual	Presencial	Prof
P2	PROJECTE2. Presentació final de l'informe (tots els apartats i incorporació de tots els suggeriments anteriors)	4 ^{a,c}	Escrit	Grup	Virtual (moodle)	Prof
P3	PROJECTE3. Prova de resposta oberta d'avaluació de l'informe final presentat per altres companys	2 ^a	Escrit	Individual	Presencial	Prof

Nota. (a) requisit per superar l'assignatura; (b) reavaluable; (c) condicionada a la nota en P3.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
0 PROJECTE0. Compromís amb l'assignatura	Les evidències PROJECTE són acumulatives. Conjuntament tenen un pes del 60%	0	0	1, 4, 5, 6, 7, 8, 10
1 TEST1. Prova de resposta tancada temes d'1 a 3 (fins apartat 3.4)	Les evidències TEST són acumulatives. Conjuntament tenen un pes del 40%	2	0,08	1, 4, 5, 10
2 PROJECTE1. Informe, apartats 1 i 2 excepte fiabilitat	Les evidències PROJECTE són acumulatives. Conjuntament tenen un pes del 60%	0	0	2, 3, 6, 9
3 TEST2. Prova de resposta tancada tots els temes de l'assignatura	Les evidències TEST són acumulatives. Conjuntament tenen un pes del 40%	2	0,08	1, 4, 5, 10
4 PROJECTE2. Informe, tots els apartats	Les evidències PROJECTE són acumulatives. Conjuntament tenen un pes del 60%	0	0	2, 3, 6, 7, 8, 9, 11

5 PROJECTE3. Valoració de l'informe d'altres estudiants	Les evidències PROJECTE són acumulatives. Conjuntament tenen un pes del 60%	2	0,08	2, 3, 6, 7, 8, 9, 11
---	---	---	------	----------------------

Bibliografia

Abad, F., Olea, J., Ponsoda, V. i García, C. (2011). *Medición en Ciencias Sociales y de la Salud*. Madrid: Síntesis.

Espelt, A., Viladrich, C., Doval, E., Aliaga, J., García-Rueda, R. i Tárrega, S. (en premsa). Uso equitativo de tests en ciencias de la salud. *Gaceta Sanitaria*. doi: 10.1016/j.gaceta.2014.05.001

Martínez Arias, M.R., Hernández, M.J. i Hernández, M.V. (2006). *Psicometría*. Madrid: Alianza Editorial.

Muñiz, J. (2009). *Teoría clásica de los tests*. Madrid: Pirámide.

Navas, M.J. (Ed.) (2001). *Métodos, diseños y técnicas de investigación en Psicología (Parte II)*. Madrid: Universidad Nacional de Educación a Distancia.

Meneses, J. (Co.). (2013). *Psicometría*. Barcelona: FUOC.

Viladrich, C. i Doval E. (Eds.). (2008). *Psicometria*. Barcelona: Editorial UOC.